

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vsa leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Narodna, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanih in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Telovadba in Tržaški Sokol.

Kaj nas napotuje, da stavimo našega tržaškega »Sokola« na prvo mesto? Važnost njegova v moralnem, duševnem in političnem pomenu. To je naš odgovor k ljubi nevarnosti, da nam kak slovenski Sokrat ali kaka druga politična molost in učeno prehitro pijana buča očita, da preveč larmamo z našimi društvi.

Da, tržaški »Sokol« ima za slovenski živelj v Trstu velik pomen; on ima združevati naše mlajše inteligentnejše, dozdaj popolnoma Italijanom pripuščevane sile v neko skupino, katere svrha je, da vadi telo v pravilnem, težkem kretanju ter ga dovede do take zilavosti in trdnosti, da more vstrajati v največjih fizičnih težavah in premagati še take materialne težkoče. Namen društva je torej, da ohrani našim mladencem pred vsem zdrava, gibčna telesa, a s tem namenom hoče doseči še višje cilje. Kakor v obče znano, navadno je zdravo, trdno telo prebivališče tudi zdrave krepke duše; naše društvo torej namerjava s tem, da hoče krepiti telesa, tudi duševni razvitek naše mladine in sicer na narodnej podlagi, kar dosedaj ni bilo, ker tržaška mladina se je pripuščala le tujej kulturi, katera jo je le obilnola, a ni iz nje napravljala pravih duševnih junakov, moč ozbiljnega premišljevanja in trdnega značaja. Da torej slovenske in hrvatske mladine v Trstu priredi dobro polje, na katerem si bode mogla ne samo svoje ude, temuč tudi svoj duh in svoj narodni značaj krepčati: to je glavna svrha tržaškega »Sokola«. Da pa to svrha doseže, treba je ozbiljnega dela in velike energije onih rodoljubov, kateri so društvu na čelu; oni morajo mnogo naše mladine po Trstu šle le iskati in jo s prepričevalno besedo nagovarjati, da pristopi v to velevažno društvo; oni morajo tudi po okolici navduševati vse boljše, narodne mladence za to novo društvo, katero ima maj drugim tudi nalogo, da se svojimi izleti in poštenim treznim vedenjem po okolici širi in krepi narodno zavest. A tudi vsi patrijotje bi morali podpirati tako društvo, ker za vsak slučaj utegne iz krepkega »Sokola« nastati taka domača bramba, da bi uže sama ob sebi mogla imponirati onej stranki, ki je strašila Primorje z rudečo srjaco. Rudeča srjaca našega »Sokola« v primeri z drugo rudečo srjaco, s katero so nas nekdaj strašili naši Lahoni, naj pomenja to, kar zaznamuje Slovenec s: »klin s klinom«. Krepki, značajni, za svojo domovino navdušeni mladenci so ponos in za vsak slučaj najboljša domača bramba domovini, dobro vrejeno telovadno društvo je pravi kvas za narodno brambo.

Mi Slovenci sploh preveč zanemarjamo telovadbo in še nismo sprevideli povsod, posebno pa na Primorskem ne, kake velike važnosti je ona v pogledu narodnega razvika, zato je ne bode odveč, ako spregovorimo par besed o telovadbi sploh.

Ako je človek zvršljiv, ako je njegov plemeniti

značaj napretek, dolžnost mu je, da razvija, izvršuje telesne in duševne moči in okrepi svojo voljo, dolžnost mu je, da si sredstva v ta namen ustvarja, kakor tudi ima prav, da vse odstranjuje, kar mu je na potu.

Angleški Chatterton pravi: »Bog je človeku dal roke zadosti dolge, na nje je, da jih raztezamo«. S tem je hotel reči, da imamo dolžnost telo, katero je sredstvo delovanja našega uma, lepo vzdrževati in spopolnjevati, da nam je zdravo in močno ter da tako postane pokornije duši. Čudno je to, da mi, ki toliko skrbimo za telo, vendar ne skrbimo za njega napredovanje, za njega večjo popolnost. Malo se o tem misli, da se mladost nauči hitro ti in gibčnosti. V današnji dobi se še telovadbe ali boje, ali pa jo sploh nemajo za potrebno. A tudi mehkužnemu gospodičju je ljubo, da je čvrst, da se zna gibati, da more odbijati nevarnosti, tudi njemu je treba junaštva, da more premagati nevarnosti in duševne težave. Kadar se en ud vežba, tudi drugi ud to čuti, pa se kri bistri in ima pravilnejši tok; kretanje, telovadba je uže mnoge obvarovala rane smrti. Koliko je čislal največji grški modrijan, Sokrat, telovadbo, kako se je vsak dan v njej uril, kako se je prav vsled telovadbe v bitvi junaško proslavil, to je znano vsacemu izobraženemu človeku. A to je velpomembno, ker nam je očitna priča vsega tega, kar smo uže zgoraj trdili i kar še dostavljamo. Tudi najslavnejši grški govornik Demosten, ki je jecal, pridobil si je svojo zgovornost in slavo le s telovadbo.

A telovadba, kolikor je ona koristna za razvitek telesa, toliko je tudi koristna za razvitek duševnih moči. Ako večkrat teško stvar delaš, lahka ti postane. Gledaj dvorjara, kovača, ne moreš se naučiti njih hitrosti in vse jima dobro gre izpod rok, a tebi, ki nisi vajen takemu delu, ne bi to šlo za nič in ako bi imel deset rok mesto dveh. Od kod pa prihaja to? Naravno od vežbanja. Kadar si stopil v šolo, nisi poznal niti ene črke, pa za malo časa si uže pravilno čital. Po vežbanju torej postanejo dobri umetniki, pevci, slikarji, glasbeniki itd. Za vsak napredek treba vežbanja in muke! S početka je vsaka stvar teška. Nekemu mladencu, kateremu ni šla v glavo računica, reče imenitni D'Alembert: »Naprej, naprej, moč in zaupanje pride«. Nekemu umetniku so se laskali poslušalci zaradi izvrstnega njegovega glasa, a on jim odgovori: »Da bi vi znali, koliko truda in muke me je stalo, dokler sem svojo grlo tako izuril!«. A nek učitelj glasbe je rekel, da vse obstaja v tem, da izbereš jeden predmet, pa ga nikoli ne pustiš z oči. Za vse hoče se železne volje, vstrajnosti in odločnosti. Potruditi se je tudi treba, da se vse izvrši hitro, sicer ne na vrat na nos, a da se ne zgublja draga časa. Lenuh, hoče ali noče, nikoli ne dospe do prave svrhe. Ni treba, da odlagaš; kar moreš narediti v dveh urah, ne delaj tri ure, kajti s hitrostjo imaš najboljši dobiček — dobiček časa.

Kralj Aristodem, kadar si je podvrgel Kunce, za branil jim je vsako kretanje, vsako telovežbanje. skrbel je, da se mladenci pomehkužijo, a vse to z namenom, da ne bi se uzmaknoli njegovemu žezlu; posrečila se mu je tudi ta namera, kajti kedor zapusti život, s tem zgublja tudi duševno snago, a nasproti, keior se giblje, skače, svoje telo vadi na teškoče, tak človek je čil in veler, pa hraber in krepak za vsako dobro in utrjen in junašk proti vsakemu zlu. Skoro vsi veliki iznajdniki so se tolkli v svojem detinstvu s pestmi, zato pa nahajamo pri kmečkih dečkih več duševne kreposti, nego pa pri mestnih razuzdancih. S kratka, kedor je, kakor to velja, gojil svojo telesno krepost, postal je skoro vedno stalen, ozbiljen, kamor pomeri, tam pogodi. Čestokrat postanejo oni, ki so bili kot mladenci dobri tekači, pretepaleci, plavci, igralci na prostem — izvrstni literati, zastopniki, sodci, poglavarji. Ni bosa ona, da uže dečko kaže, kaj ima postati iz njega. Mrvi dečki, malokdaj dospejo do kacega poglavarstva. Kadar je general Wellington vitez angliško mladež na dirjalsku, vskliknil je: »Tukaj je bil Waterloo z naskokom vzeta, kder so Angliji silnega Napoleona premagali. Iz teh izgledov in načelnih stavkov je torej razvidno, koliko važnost ima v narodnem pogledu telovadba, koliko more ona vplivati na naroda razvitek, duševni napredek in značaj. A tudi telesno slab človek more svoje telo tako okrepčati in razviti, da postane jak na tel-su in na duhu, to pa more doseči le z redno, pridno telovalbo.

In zato smo rekli uže v začetku, da ima naše društvo »Sokol« v Trstu velik pomen, veliko važnost. Mi moramo zbog tega našej mladini le toplo priporočati, da se z vsa močjo oklene tega društva, posebno pa mestnej mladini, ki čestokrat čepi ves teden v temnih, nezdravih pisarnah in prodajnicah, kar oboje postane telo — in duhomorno, ako mladenci ne porabi kake prilike, da se vsaj v prostih urah in nedeljah vežba telesno. Tako vežbanje pa mora imeti svoja pravila in je boljše, ako se vrši v družbi, zato je pa so telovadna društva silno potrebna. »Tržaški Sokol« pa še posebno iz narodnega stališča. Mi ne menimo, da bi »Sokol« uganjal politiko; toda narodu je koristno uže to, da nam »Sokol« odgojeva na duhu in telesu krepkih mladencev, pri katerih se potem sam po sebi vkorenini tudi trdni narodni značaj. Še enkrat priporočamo slovenske in hrvatske mladine v Trstu in okolici, naj pridno pristopa v to društvo.

Priletim rodoljubom tržaškim pa nujno priporočamo, naj postanejo podporniki tega za naš narod tako važnega društva, kakor ga podpirajo uže zdaj celo zunanji hrvatski rodoljubi, ki so mu naklonili uže več telovadnega orodja in novčane podpore, da se širi, krepi in napreduje to naše najmlajše društvo: »Tržaški Sokol«.

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, piše M. Skalovič.)

(Dalje.)

VI.

Od »restavracije« (1813) do najnovejše dobe.

»Kdor visoko leti, nizko sede«, sme se reči o drzovitim in slavohlepnem Napoleonu. Z vojno 600.000 napade on l. 1812 mogočno Rusijo, a strahovita zima in požar Moskve, pomanjkanje in ledena Berezina r-ka uniči Napoleonu velikansko vojno, da komaj živ pete odnese v Pariz, a k malu se zopet ojači, in zbere drugo veliko vojsko l. 1813. V 15., 17. in 18. dan oktobra se bije krvava mejnarodna bitka pri Lipskem in zvezda Napoleonova utrne. Istodobno, ko je tekla kri v potokih pri Lipskem, divjala je borba mej Avstriji z Angleži vred proti francoskim vojnim oddelkom po ilirskem kraljestvu, zlasti v Trstu. V 10 dnevih od 2. do 12. septembra je kapitan avstrijski Lazarič od Reke do Trsta vzel Francozom Istro, Pazin, Pulj, Buzet, Koper. Grof Nugent se je bližal Trstu po reškej cesti in je spodil sovražne čete iz vseh vasi in vtaborjenih mest. Na Opčinah je bilo krdelo francosko-italijansko in na Bazovici pa general grof Nugent, ki k malu prepoči Francoze iz okolice tržaške. V dan bitke pri Lipskem napadejo avstrijski vojaki pod poveljnikom baronom Aspern tržaški grad, v katerem se je utaborila francoska posadka. Več dni zaporedoma so hudo streljali na

jednej strani Francozi iz grada, na drugej pa Avstriji in Angleži iz bližnjih višav, posebno iz »šance«. Mnogo se poškodovali hiš in ljudstvu velik strah prizadevali. H koncu meseca oktobra se vendar nekako pogodbe glede kapitulacije in francoski zapovednik v gradu Rablé dozvoli, da se slovesno mašuje v stolnej cerkvi sv. Justa v 2. dan novembra, glavnega godu tržaškega patrona iste cerkve. V samej cerkvi, katere streha je bila na več krajih prestreljena, šipe po vseh oknih raztrte in mnogo poškodovanega, našli so 27 topovih železnih krogelj in mnogo koščkov raznesenih bomb. Tudi so morali očistiti kapelo sv. Ivana poleg stolne cerkve, katero so Francozi rabili za konjak (štal); v kapeli sv. Mihaela (sedaj mrtvašnica) pa so imeli spravljeno seno. V 8. dan novembra pa napoči oni za zveste Tržačane preveseli dan, da odidejo Francoze čete iz Trsta, spremljane do openske (stare) ceste od ljudstvu priljubljenega slavnega kapitana Lazariča. Tu izroči orožje 700 mož francoskih vojakov, (častnikom pa ne vzamejo orožja) ter jih spravijo naprej do italijanske meje. Isti dan prevzamejo grad avstrijski in angleški vojaki ter vsade zopet avstrijsko zastavo na njem mej veselim streljanjem topov. V sredo potem, v 10. dan novembra, bila je slovesna maša se zabvalno pesmijo v stolnej cerkvi in mesto se je na večer razsvetilo. Nabralo

*) Lazarič je bil odlikovan z svetinjo ali redom Marije Terezije in je dobil naslov: baron Lindarski, kajti na višavah Lindarskih se je bil najbolj obnesel. Postal je pozneje generalmajor. Njemu so postavili spomenik v Pazinu: kup topovih krogelj francoskih na trgu pred samostanom frančiškanskim.

se je o tej priliki tudi obilo darov za ranjene in bolne vojake in za druge vsled teh vojn obubožane družine. V 17. novembra prevzame general Lattermann kot civilni in vojaški guvernier vodstvo ilirskih provincij. Odpravi se koj »kontinentalna zaprtija« t. j. ona naredba Napoleona, po kateri se ni smelo dovažati niti kupovati nijedno angleško ali na angleških ladjah pripeljano blago, in Trst in Reka postanete zopet prosti luki. K malu se oživi trgovinski promet in število ljudstva se pomnoži. Uže l. 1814 se je uvozilo v Trst za 42 milijonov gld. robe in izvozilo za 21 milijonov. Stanovnikov je šlo mesto 30.000.

Po odhodu Francozov je prišel avstrijski državni voz polagoma zopet v pravi tir, to se ve, da se je ta po zahtevah tedajnega časa in po britkih skušnjavah malo popravljeni državni stroj še marsikde vdeval. Uvedle so se po vseh cesarskih pokrajinah avstrijske uradnice, katere so morale strogo po avstrijskih zakonih službo opravljati. V Trst so poslali kot vrhovnega komisarja ilirskih provincij grofa Suran. Tržačani ga jako radostno in slovesno sprejmejo v 14. dan avgusta 1814. V dva okroga se razdeli Primorje: tržaški in reški okrog; pod onega so spadali okraj: Tržič (Monfalcone), Devin, Koper, Piran, Buje, Motovun, Buzet, Poreč, Rovinj, Tinjan, Pulj. Pod Reko pa: Kastav, Lovran, Labin, Pazin, Belaj, Cirkvenica, Bakar in Reka. Pa takrat ni bilo več nego dva ali trije uradniki pri okrajnih uradih: načelnik in njegov pisar pa še davkar z enim brčjem. V mestih Trstu in Reki se je gosposka zvala: politično ekonomični magistrat.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Delegaciji ste sprejele vse predloge skupne vlade z nekim nepomenljivim odbitkom v bosniškem proračunu in 18. t. m. bile zaključene. Minister zunanjih zadev je na cesarjev ukaz jima izrekel zahvalo in priznanje za požrtvovalnost in najgorkejšo zahvalo skupnega ministerstva. Smolka je v zaključnem govoru izrekel željo, da se onrani stanovitni mir, grof Falkenhayn se je zahvalil načelniku in tako se je zaključilo zasedanje z navdušenim nazdravom na cesarja.

Nekateri delegati so se privatno pogovarjali z ministrom zunanjih zadev ter mu opomnili, ali ne bi na mestu bilo, da se v delegacijah kaj omeni o italijanske *iredenti*. Minister pa je rekel: Mi imamo posel samo z besedami in dejanjem italijanske vlade, ne pa s kako stranko. Italijanska vlada, kralj v prvi vrsti, vede se popolnoma pravilno, da celo prijateljsko. Kar stranke počenjajo in delajo, to ni, če tudi prestopi mejo tega, kar je po zakonih dopuščeno, predmet obravnavanja v tujih parlamentih, ampak eventualno domačih sodnij, in na te ne more domača, še manj pa tuja vlada vplivati.

Državni zbor je s cesarskim patentom sklican v 2. dan decembra. To zasedanje utegne biti jako zanimljivo in odločevalno za prihodnost. Mi se nadejamo dobrega vspeha.

Državnozbornske volitve enega poslanca češkega veleposlstva v Pragi v 18. dan t. m. vdeležili so se sami konservativci; grof Evgen Črnil je bil soglasno izvoljen.

Nemške nacionalce in prejšnjo vlado in večino državnega zbora je hudo obsodil *obratniški shod* na Dunaji, o katerem smo zadnjič poročali, nek govornik je rekel: Poslanska zbornica s prejšnjo svojo večino je bila zbornica za »gründarje«, banke in železnice, ali bila ni zbornica za poštene delalce. Tem besedam so zbrani obrtniki gromovito ploskali.

Dunajski državni poslanci Kuranda, Hoffer in Jaques so sklicali na 20. t. m. shod, da dajo račun o svojem delovanju, a ker se je zbralo tudi mnogo delalcev, niso hoteli priti na shod rekoč, da hočejo govoriti le svojim volilcem. Na to je ostal velik hrup in nazdravljalo se je na Kronawettera ter so se glasovi čuli: *Zakaj nečeto ljudski zastopniki ljudstvo govoriti?*

Na Slavonkem je Drava čez bregove udarila, več sosesk je uže poplavljenih in bati se je še večje nesreče, ker so jezovi v nevarnosti.

V Hercegovini še vedno ni pravega miru. 6. dne novembra je bil blizu Kalinovca napaden transport s pivom, en gonjač ustreljen, — družemu pa so roko odsekali. Pri Čajnici pa so streljali na dva častnika, katerih pa niso zadeli. Da se ti nemiri zadušijo, napravi se letišča četa ob črnogorske meji, ki bo imela 80 žandarjev, 250 pešcev vojakov in nekoliko domačih pandurjev. Tej četi bodo poveljniki taki častniki, ki deželo in ljudstvo dobro poznajo. V vaseh pa se napravijo oborožene straže izmej zanesljivih ljudi.

Vnanje dežele.

Ruska vlada je odpravila poslanstva na raznih nemških dvorih; njihova opravila se preneso na poročnika v Berlinu. Le v Stuttgartu ostane še poslanec in sicer zaradi kraljice, sorodnice ruske vladarske hiše.

Kazanski vsučiliščniki imajo tudi prevročo kri. Shajali so se v zbor, ko se je pa rektor z lepa prizadeval, da odpravi te zборе, bil je insultiran. Zato so poslali v Kazan vojske in vsučilišče zaprli. Ukazalo se je, da se imajo iz šol odstraniti oni, kateri bodo v preiskavi za krive spoznani in da se jim ima vzeti tudi pravica vstopa v katero drugo vsučilišče. Tudi na *petroburskem vsučilišču* mendani vse v redu. V državnem poslopij poleg njega so nastanili žandarmerijo, a znano ni, kaj je vzrok nemiru.

S Francoskega se poroča, da so tam anarhisti zelo uspešno delali in osobito na južnem Francoskem najbolj med delalce nevarno svoje semesejali. Glavna točka njihovih pravil je ateizem. Ker po tem pravilu ne verujejo v Boga in nesmrtnost duše, zato uče, da je vse posestvo in premoženje lastnina vseh. Glavni odbor vseh anarhističnih družb, katerih je mnogo,

Zvezne vlade so odstavile cesarja Napoleona ter ga prognale na otok Elbo, in ko je v Parizu zasedel prestol kraljevi Ljudovik XVIII., razkropili so se Napoleonidi po vseh krajih, nekaj jih je prišlo tudi v Trst. Mlajši brat Napoleonov Jerome, prejšnji vestfalski kralj, je bival v Trstu v onem poslopij kjer je sedaj središče pomorsko poveljništvo, ki se je pred zvalo in se še imenuje »Villa Necker«. Ko je bil l. 1815. Napoleon zbežal z otoka Elbe, šel je isti Jerome preoblečen kot mornar na morje najprej v Piran in od tam na Napolitansko, ali potem ko so zavezniki zopet Napoleona ukrotili in ga za vselej pregnali na otok sv. Jelene v atlantiškem oceanu, vrnil se je tudi Jerome v Trst, ter je tu živel kot knez Montfortski. Z njim vred je prišel v Trst drug znamenit francoski državnik J. Fouché (Fušé) bivši Napoleonov policijski minister. Umrl je v Trstu l. 1820 in je pred glavnim vhodom stolne cerkve sv. Justa pokopan.

L. 1815 so avstrijski vojaki zasedli tudi Napolitansko kraljestvo, kder je bil kralj Joahim Murat, ujeli so ga in v 15. dan oktobra 1815 ustrelili. Vdova njegova je prišla stanovat v Trst v ono lepo »villo Murata«, kder je sijajne slovesnosti dajala uvedovaje v Trst »salonske« zabave. Njena sestra Marijana Bonaparte, poročena kneginja Bacciochi, je tudi nekaj časa bivala v Trstu, a pozneje v grajščini blizu Ogleja villa Vicentina.

(Dalje prihodnjik.)

nahaja se v Genfu na Švicarskem. V svojih pravih ima ta odbor te le tri točke: vsi sklepi tega odbora morajo ostati tajni, dokler se ne sklene, da se smejo objaviti; nobena osoba se ne sme priporočiti, da se v društvu sprejme, o kateri ni natančno znano, da je popolnoma privržena društvenim načelom, in o sprejemanju novih udov mora vselej odbor določiti.

Ti anarhisti so uže zdaj prava šiba vladam in ljudstvu, in bati se je, da postanejo še hujša nadloga. Španska vlada je sklenola zasesti otok Santa Cruz de Marquepena, kateri je Španiji odstopila marokanska vlada v pogodbi leta 1860. Oddelek mornarice se pošlje te dni na otok, da ga zasede. To se zgodi najbolj zaradi tega, ker se je bati, da se ga ne polaste Angleži.

Turška vlada je razpisala nov zajem (posojilo) ter so pariške banke ta posel prevzele, a nič niso opravile, nekoliko so one same podpisale, od drugod pa se skoraj nič ni podpisalo, tako da se še peti del zajma ni mogel pokriti. Borska o tem zajmu ni hotela nič vedeti in le kak milijonar je iz milosti podpisal kaj majhnega. To je pač najboljši dokaz, kako je s Turčijo.

Dopisi.

Iz tržaške okolice, dne 20. nov.

Naši opomini so le malo izdali. Z otvorenjem vlaške šole v V. Giulia v sreč slov. okolice je bližnja narodna šentivanska učilnica zgubila do 115 otrok. Skoro vsi dečki in deklice, kojih stanovališča se nahajajo bližje preve, nego drugej — so dali okoliške šoli slovo. Ta mladež — da je pa zaradi videl slov. obitelji, tega mi ni treba posebe poudarjati. To vedo i postrežni živčavi; če prav naš magistrat tega noče priznavati, marveč dela na vse pretege, da se nam mladina čim prej povlašči — in vse to on dela »in barba alle leggi dello stato e del §. 19 d. l. cost. d. imp. aust. Povlaščenje je glavna naloga tej šoli. Od nekega strani smo pa slišali, da se je pri vpisovanju dece na Vrdelji vršil na slov. roditelje, ki imajo uže odraslih otrok, nekakov miren pritisk.

Pokladalo se jim je neki na srce, da je bolje za dečke i tudi za nje, da jih vpišejo v III. razr. nove šole v V. G., kder otroci morejo obiskovati višjih razredov itd., i tako jim je mogoče nadaljevalno izobraževanje; kar pa v šentivanski šoli ni mogoče. Nekoliko roditeljev se je vendar še dalo vloviti na limanec nekega g. učitelja ustrelego njegovej želji. Ta učitelj je v š. l. 1881-82 poučeval v III. slov. razredu, če prav za ta razred ni sposoben v predavanju slovenščine; i celó zakon ga takovim pripoznava. Letos pa se je stvar nekoliko promenila — i gospodje učitelji niso več omejeni na razred, marveč bodo se svojimi učenci pohajali od razreda do razreda, da gg. uč. grelo od razreda do razreda še svojimi učenci, to je pametno delo, ki povsem ugaja zdravim načelom uzgoje in metodične lahkoče.

Omenjeni gospod letos podučuje v I. raz., za kojega mislimo, da je sposoben; kakor mu i jasno njegovo spričalo govori i pa g. dež. šol. nadz. Klodič pl. Sablodoski, koji ga smatra le provizoričnim učiteljem III. in višjih razredov slov. šol. Šola na Vrdelji ima dvojico izbornih učit. moči, ki po očetovsko skrbita za deco, njima v vzgojo izročeno. Letos eden omenjenih gospodov podučuje v III. raz. i kakor čujemo, bode ta na to strogo pazil, da se prihodnje leto otroci ne bodo drugam zgubljivali na škodo naše narodnosti. Še drugih novosti smo več čuli, na račun nekega gospoda. Smo se i tudi toliko pobrinoli, da bi reči do živega prišli; ali glede tega še vedno dvomimo. Dokler se resnica ne pogoji, ne smemo slepo postopati, kajti — vedi si ga Bog. — I nam Slovincem je le mirno gledati vlaškega krta vedno bolj silovito riranje po drobnu naše mile očevine, do koje on nema pravice? Slovinci, vložimo protest proti šoli v V. G. i zahtevajmo v tej i slovenskih paralelk. Ali uže naprej vemo, kako se z našim protestom tam pod Jacem zodi. Po legalnej poti korakajmo dalje, pošljimo ga zatem na državno sodišče i činjajno, kano nam bratje v boju bečki Čehoslovani. Pri takovih v nebovpijočih krivicah nam ni rok križem držati. Ne bi vredni bili, da se obrajamo mej narodne boritelje na Primorskem, da le mirno opazujemo stvari, ki se godé v naši nesrečnej okolici. Ali pa, da se tešimo, zanašaje se na druge. Tako misliti, bila bi prava nezmisel. Napreji fortes fortuna juvat.

Iz Brezovice v Istri, dne 19. novembra.

Da je gmotno, kakor naravno stanje v Istri sploh slabo, to je uže stara stvar. Pričeli so uže marsikde uneti rodoljubi delovati na to, da žalostno stanje poboljšajo ter narod na večo stopinjo omike in blagostanja dovedó. Trudapolno je delovanje, a tem plemeniteji bode sad, kojega bode rodilo. Kako pomagati spečemu ljudstvu, to so naši veljavni narodnjaki uže do dna pretuhtali.

Kmetovalec, kojega slabe letine, visoki davki neprenehom tlačijo, takó da revež uže komaj zdihuje pod ogromno butaro, ne zna in ne more si pomagati. Zahteve od njega so dandanes velike in le z umnim gospodarstvom se da temu o okom priti. Kakó in kde naj se kmetovalec izuči umno kmetovati in gospodariti? Morda v šolah? Veliko bi ljudske šole mogla več storiti v prid kmetovalcu, a njim ne povsem dobre uravnava, redka ustanovitev in slabo obiskovanje in več drugega zavira uspeh šole. Dosedanje šole, kojih je bilo in je še sedaj v Istri malo, posebno rednih in dobro osnovanih, le malo so koristile našemu ljudstvu iz zgoraj navedenih uzrokov.

Sedanji rod, sedanji gospodarji so se le malo vdeleževali pripomočkov, koji so jim na razpolago, da bi se mogli izobraziti ter z umnim kmetijstvom in sploh gospodarstvom okoristiti in opomoči iz žalostnega stanja. Kako naj se kmetu pa pomaga, kako ga rešiti iz pogubljevega stanja?

Ali naj križem z rokami čakamo, da nam država pomore? Dolgo in dolgo bi morali še čakati! Po pogovoru: »pomagaj si sam in Bog ti pomore«, treba je lotiti se dela. Od naših narodnjakov dognano in v skušnji potrjeno sredstvo k izobrazbi našega naroda so gotovo *bralna društva*, ali *kmetške čitalnice*. Potem načelu mislita podpisana tudi v Brezovici ustanoviti tako društvo, ako dobosta mej č. občinstvom količkaj pomoči. Vabljeni so tedaj vsi oni, koji so vsaj toliko napredovali, da imajo veselje do podučnega berila, dalje bližni in daljni rodoljubi in narodnjaki, da se vdeležo posvetovanja v *nedeljo dne 26. t. m.* po blagoslovu pri cerkovniku, kder se bode rodilo novo društvo. Prosimo naše bližnje in daljne rodoljube, da nas blagovolé podpirati pri trudapolnem započeti, kajti

»Dolžan ni samó, kar velela mu stan«,

»Kar more, to mož je storiti dolžan!«,

»Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,

A delo in trud nam nebó blagoslovi!«

Na svidenje tedaj v obilnem številu!

Brezoviški kooperator in učitelj. *)

Iz Bistrice, 21. nov.

Rodbino v obče poznane hiše Janeza Tomšiča v Bistrici je zadela velika žalost. Umrl je 23 letni nadepolni sin Ant. Tomšič, častnik 25. pešpolka. Rajnik je bil leta 1878 v Bosni pod generalom Szapari, prebil veliko muk in si nakopal smrtno bolezen pri operaciji proti Novembazaru. Okreval je potem, ko je vjevanje prestalo, toda zrak ogerskih nižav, kder je bil rajnik v garniziji, ni mu ugajal; zopet se ga poloti stara bolezen in moral je v bolnico. Zopet mu je zasvetilo upanje, da ozdravi, kajti odpravil se je domu, da se v boljšem zraku, ljube rojstne domovine v Bistrici okrepi; na potu ga je uže v Peštu položila bolezen na posteljo. Gnala ga je neka skrivna moč na svoj dom, kakor hitro se je upal potovanja nastopiti, odrinol je ves bolan proti domu. Domačo gorovje je pozdravil zadnjikrat, ko se je iz postaje v domačo hišo peljal, in upal, da bode še po krasnej okolici hodil, in užival kras narave. Toda v 8 dneh po prihodu je uže smrtna kosa posekala nadepolnega mladčica.

Pogreb je bil sijajen, vdeležila se ga je vsa Bistrica, raket so nesli štirji odpuščeni vojaki, domači fantje, na trugi je bila čaka, sablja in vojna prepasnica. Deset krasnih vencev so nesli za rakvo, vse je bilo ganjeno, in ko je prve lopate zemlja v jamo zaropotala, nastala je tihota, solze so lile. Rajnik častnik je govoril več jezikov, pri svojih tovariših je bil preljubljen, ljubil je svoj narod in armada ima v svojej sredi le malo enakih častnikov. Spominla se mu je vsaj ta želja, da v domačej zemlji spi, na kraju miru in počitka v Trnovem. Bodí mu zemljica lanka!

Popotnik.

Iz Celovca, 17. nov.

(Nastopi ponemčevanja v fizičnem oziru. Silno ponemčevanje na Koroškem. Vlada koroška in dunajska. Protnja do slovenskih poslancev. »Narodna šola«). Dostikrat se mej ljudi vrže kako fraza, ki najde mnogo spoznavalcev, če tudi ni resnična. Tako se nahaja mnogo ljudi, ki verujejo v frazo, da tam, kder se razni narodi križajo, nastane krepko in bistroumno plemo. Kazalo se je na Pruse in reklo: »Glejte, Prusi so krepak in razumen narod, ker so mešanica mej Slovani in Germani. — Če pa nasprotno pogledamo hasterde, ki se nam rodé ob naših slovenskih mejah, pridemo do čisto nasprotnega sklepa. O nemških Korošcih in Stajercih se menda po pravici trdi, da so bastardi iz Nemcev in Slovincem; in vendar se ne nahaja nikder toliko telesno in moralno pokvarjenih, slabotnih in pohabljenih ljudi, ko v teh krajih. Pa tam, kder so uže davno ponemčeni in so toraj prehodno bolezen uže prebili, so še nekoliko boljši. Najslabši in najpopačenejši rod je ob meji, kder sta slovenski in nemški živeli v vednej dotiki. Tega ne govorim iz sebe, ampak posnemam po besedah veččaka v tej zadevi, namreč vojaškega zdravnika, ki je vedno navzoč pri vojaških naborih na Koroškem. On je nablizo tako rekel: »Vojake za koroški polk in sploh sposobne ljudi za vojaščino na Koroškem dobivamo največ iz čisto in trdo slovenskih krajev, kder nemško-koroška razuzdanost še ni toliko znana; potem jih dobivamo tudi iz trdič Nemcev ob tirolske in solnograške meji. V Celovcu pa, ob nemško-slovenske meji proti St. Vidu, Otmanjam, Blatnem Gradu, na Krapinskem polji in sploh tam, kder je slovensko-nemška mešanica, tam je pa skoraj vse »untaugliche«, z eno besedo; na Koroškem so »bastardi najslabši za vojaški stan«.

Ta izpoved veččaka je čisto omajala mojo vero v izvrstnost križanih rodov, in odslej tudi več ne verjamem, da bi bili Prusi res tako izvrstni ljudje. Saj je uže to dosti sumljivo, da nemajo nobenih zenijskih pisateljev iz svoje srede, kajti vsi slavni nemški pisatelji, kakor Götne, Schiller, Herder, Lessing, Wieland, Rückert itd. bili so ali Švabi (Bavarci, Virtemberžani, Badenci in tam okoli), ali pa Saksonci, tedaj pravi, trdi Nemci. Tudi ponemčeni Korošci in Stajerci nemajo ni umetnikov ni pisateljev; edini Rosegger je v novejšem času na Stajerskem nastopil. Nasprotno pa imajo Tirolci, ki so res Nemci po rodu, ali pa Kelti, kakor nekateri trdijo, vse polno slavni slikarjev, podobarjev, pisateljev in učenjakov. Potrjuje se toraj tudi na ljudeh *narodna prikazna*, da so bastardi nerodovitni, neplodni. Bojurno se toraj za svojo narodnost, iz katere pijemo duševno življenje in mišljenje, in ne spreminjamo se v bastarde!

Vendar si naši Velikonemci vse prizadevajo, da bi nas koroške Slovence v tisto žalostno stanje potisnoli, kakor so naše nekdanje brate na severnem Koroškem, kder je toliko trpavih, gluhotnih in slepih ljudi, in kder še ostala zdrava polovica ni prav

*) Rodoljubi istrski, vdeležite se mnogobrojno tega posvetovanja, to vam nujno priporoča tudi Ured. »Edinosti«.

zbrigtana, ker znajo le nekaj sto najpotrebnejših besedij, tako finih nijans pa ne poznajo, kakor slovenski kmet, ki srka še iz prvotnega studenca, ter zna tudi brez šole vse svoje čute izraziti.

Kuier ima naš pomemčeni brat le en sam izraz, na pr. »bin gongna«, ima naš Slovenec sto izrazov: »šel sem, bodil sem, cepal sem, korakal sem, švedral sem, cinal sem, mahal sem jo, rezal sem jo, ucrl sem jo, ulil sem jo, smukol sem, treščil sem, se zapražil sem, zakasil, zaletel, požuril, pobral, odrinol, odlazil, lezel sem, ulekel sem se, mencial sem, kobacal sem it. itd.

Vem, da kdor bi si trud vzela, najle sto takih izrazov za en sam splošni pojem, za katerega ima naš nemški (?) kmet komaj enega ali k večjemu dva, tri izraze. Kdor se tedaj pomemči da, prav tako je, kakor bi polu duše ali polovico možganov strani vrgel! Za Velikonemce je to se ve da koristno, kajti taki pohabljeni bastardi jim bodo vsigdar pokorni hlapci, ker nima dovolj dušne zmožnosti, da bi samostojno mislili in lastno literaturo ustvarili.

Da bi vso koroško deželno v tako duševno sužnjost uklenoli, zato delajo na vse kriplje, ter našo mladino grozno mučijo z nemškim jezikom. Kakor vam je znano, vse ljudske šole so pri nas nemške. Slovensko brati se še v prvem letu ne uči, in pozneje še manj. Otroci še slovenskega katekizma ne znajo brati, toraj se krščanskega nauka le toliko naučijo, kar jim katehet z ustnim podukom v glavo vbiše. Sploh pa se slovenski otroci skor nič ne naučijo, kajti k ljubju vsemu pritiskajo vendar ne umejo učitelja (ki navadno ni slovensko ne zna), ter gredo bedaki iz šole, kakor so pred osmimi leti v šolo prišli.

Le nekaj nemških besed znajo, katere prav s ponosom tudi doma v očetovej hiši rabijo, da bi pokazali, da so se kaj naučili, saj to je vse, kar so od šole profitirali!

Zdaj je že mogoče še slabše, nego prej. Kajti pred je bila slovenščina v učiteljski pripravniški obliži predmet, letos so jo odstranili. Kaj bo? Zdi se mi, da to ni prava politika, kajti tam, kjer so Slovenci v večini (kakor na Kranjskem), Slovencev vlada už prava daja, kjer so pa Nemci v večini, tam se pušča Nemcem vsa veljavnost. To ni politika po pravem geslu »justitia regnum fundamentum«. Le tako je razumljivo, da sme naš deželni načelnik Schmidt odločno nasprotnik narodne enakopravnosti biti. O Konradu pa je že tako znano, da nam Slovencev ni prijazen.

Vendar nam svetijo še nekatere zvezde upanja. Štirinajst takih zvezd je v en venec skupaj zbranih, to je štirinajst slovenskih poslancev na Dunaji, katere prosimo, naj se potegnajo za nas koroške Slovence!

Petnajsta zvezda stoji sama za se na nebu, to je društvo »Narodna šola« v Ljubljani. Ta zvezda ima zdaj še majhen, neznaten svet in blesk. Če jo bomo pa vsi Slovenci krepko podpirali, utegne ona postati za nas koroške Slovence najsvetlejša zvezda. Bog pomozil!

Domače in razne vesti.

God cesarice Elizabete se je 19. t. m. posebno slovesno praznoval v tržaški c. k. dekliški šoli z deklamacijami in petjem. Voliteljica, gospa Stumpf, umela je slovesnost prav primerno vrediti. Svečanosti se je vdeležila baronica de Pretis in mnogo odličnih gospodov. Ob 11. uri dopoldne je iz enacega uzroka bral slovesno mašo v. č. gosp. škof dr. Glavina v zavodu »Elisabethinum«, katerega vrhovna pokroviteljica je cesarica, te maše so se vdeležile skoraj vse najvišje tržaške osebe.

Monsignor Glavina, tržaški škof, šel je predzadnji ponedeljek obiskat poknežanega goriškega škofa in škofa poreškega, kakor se sliši, zaradi posvečenja poslednjega, katero bo najbrže še le po novem letu.

Odlikovanja vsled cesarjevega potovanja. Najvišje priznanje so dobili: Vitez Ritter-Zahony v Gorici; goriški mestni župan dr. Josip Maurovič; načelnik drugega primorskega veteranskega društva Karol vitez Catinelli. — Komturni križ Fran-Josipovega reda: celovski župan Gabriel vitez Jessernigg; goriški deželni glavar Alojzij Pajer Monriva. — Red železne krone tretje vrste: načelnik trgovinske in obrtniške zbornice v Celovcu Hillinger; deželni šolski svetovalec v Celovcu dr. Müller; fabriški vlastnik v Celovcu vitez Moro; veliki obrtnik v Gorici Evgen baron Ritter-Zahony. — Viteški križ Fran-Josipovega reda: župan v Valle Bembo; prometni nadzornik v Trbižu Bogel; rovinjski župan dr. Compitelli; občinski svetovalec v Gorici Ivan Gasser; dekan pri sv. Mohorju dr. Levičnik; kanalski župan Fran Malnig; župan v Fari dr. Porenta; župan v Trbižu Schnabegger; prior bolnišnice usmiljenih bratov v Gorici dr. Ivan Sobel; župan v Trbižu Trevisan; župnik v Isoli Zamarin. — Zlati križ za zasluge s krono: Okrajni ranocelnik v Saksenbumbu Simon Ester; lekarničar v zgornji Beli Anton Kastner; deželni poslanec v Gorici Andreja Kocijančič; župan v Lancu Ivan Leo Manner; občinski svetovalec v Celovcu Martinis; župan v Gradu Josip Stramar; titularni davkar v Bolcu Fran Vittori. — Zlati križ za zasluge: župan v Rudu Dominik Donda; posestnik v Plavah Andrej Konjedič; rudarski vlastnik v Trgu (Feldkirchen) Josip Gross; župan v Brgonji Matej Kadenaro; posestnik v Ravnah Ivan Kofol; župan v Sokovi (Himmelberg) Ivan Lakner; župan v Črničah Fran Leban; župan v Prčah Valentin Lisjak; župan v Solkanu Anton Mosetič; župan v Jelšanah Sebastijan Pipp; župan pri sv. Stefanu Karol Pötsch; vpokojeni učitelj na Jezeru Mihael Posnigg; župan v Hohenbuthnu Ivan Schnabert; župan v Viktringu Ivan Seebacher. — Srebrni križ za zasluge s krono: župan v Gojčah Silvester Čigoj; župan v Banjšici sv. Duha Josip Kumar; poverjenik pri sv. Roku v Gorici Peter Lašček; vrhovni učitelj v Komnu

Anton Leban. — Srebrni križ za zasluge: vodja delalcev v fabriki za strelni prah v Sokovi Vid Kofler.

Odlikovanja vsled tržaške razstave. Veliki trgovec v Trstu Karol Rittmayer je povišan v baronski stan. — Vplemenitena sta: deželni in državni poslanec Josip Burgstaller in tržaški trgovec Ivan Albori. — Red železne krone druge vrste je dobil: načelnik trgovinske in obrtniške zbornice Karol Reinelt. — Zvezdo h komturnemu križu Fran-Josipovega reda je prejel: tržaški bankir C. Marco vitez Morpurgo-Nilma. Komturni križ Fran-Josipovega reda sta dobila: načelnik c. k. pomorske oblasti v Trstu dr. Avgust Albrecht Glanstätten; tržaški župan dr. Richard Bassoni. — Red železne krone tretje vrste: odvetnik dr. Anton de Volpi v Trstu in državni poslanec Ivan Vucetič, pl. Bielic. — Viteški križ Fran-Josipovega reda: Portretni malar v Trstu Rafael Astolf; tržaški mestni svetovalec Spiridijon Clescovich; mestni svetovalec dr. Rafael Luzzatto; vodja Lloydovega arsenala Robert Steyskal; broderski posredovalec v Trstu G. Tarabochia. — Zlati križ za zasluge s krono: tržaški optikar Peter Stofa. — Zlati križ za zasluge: blagajnik tržaške trgovinske in obrtniške zbornice Jakob Orsan. — Srebrni križ s krono za zasluge: višji mornar avstrijsko-ogrskega Lloyd Matija Bartoli in mornar Ivan Besina. — Naslov c. k. stavbenega svetovalca: dr. Ivan Richetti. — Naslov cesarskega svetovalca: tržaški mestni svetovalec Evgen Richetti. — Najvišje priznanje: tajnik tržaške trgovinske in obrtniške zbornice dr. Edvard Bujatti; tržaškega župana namestnik Fran vitez Dimmer; baron Josip Morpurgo v Trstu, in baron Marco Morpurgo.

»Independente« je odlikovanja vsled tržaške razstave, kakor je pri taci stvareh njegova navada, popolnem zamolčal. Zabljen je bil, ker je pisal ne kaj nagajivega proti odlikovanim.

Vojaško. V našem mestu se sopes zapazuje mnogo vojaškega gibanja. Prišlo je t. dni v Trst nekoliko bataljonov lovcev in pešcev, ki vsi so odšli z Lloydovimi parniki v Hreogovino.

Razpisane so sledeče štipendije: ena štipendija za 200 gld. za take tržaške dečke brez razločka vere ali narodnosti, ki so dovršili elementarne šole in hočejo obiskati kako trgovinske šole v Trstu ali drugod v Avstriji; potem ena štipendija za medicinarje v prvi vrsti Tržačane, v drugi Rečane, v tretji Istrane. Ta štipendija znaša 350 gld. na leto in za časa rigorozov f. 600. — Prvo štipendijo podeljuje borsna deputacija, drugo magistrat tržaški.

Ne puščajte otrokom žvepljenk. Pri Sv. Jerneju igrali so se otroci se žvepljenkami, vsled česar se je vnela obleka male deklice Josipe Vodopivec, katero so mogli močno na večih straneh opečeno nesti v mestno bolnišnico.

Vabilo k odborovi seji »slov. učit. društva za koperski okraj« v dan 26. nov. 1882 ob 11. uri zjutraj v Dolini. Dnevni red: 1. razgovor o društveni knjižnici; 2. nasveti.

V Dolini, 20. nov. 1882. Predsedništvo.

Nova nesreča v reški luki se je pripetila zadnje dni; nagel puh je ladijo obrežnico prevrnil; ladijo in dva mornarja so sicer oteli, ali krmar je utonil.

Iz Reke se nam piše: da bode brodersko društvo »Adria« tam precej zdaj začelo zidati velik arsenal za zidanje ladij. Vidi se iz tega, da hoče »Adria« Lloydov delati zdatno konkurenco. Tudi pomenljivo za Trst.

Iz Tolmina se nam piše: Dne 15. t. m. predpoldne je strela udarila v cerkev v Sebeljnih sodn. okraja Cirkno, in sicer najprej v strelovod na stolpu, katerega je poškodovala, potem šla v cerkev, kjer je dva kamnita stebra pod orglami prederla in po cerkvi šipe pobila. Iz cerkve je šinila, kakor se zdi, skozi okno na britof, tam je zid (ograde) in stopnice, ki peljejo na cesto, poškodovala in dalje naprej do vasi. Tu je štirim gospodarjem po štalah živino pobila, in sicer enemu eno kravo, drugemu dve, tretjemu prešiča in četertemu, ondešnjemu županu, vola in prešiča. Ko je vse to učinila, je zunaj štale zadnje imenovanega posestnika v tla šla. Verh tega je omenjen seljanom tudi šipe po oknah pobila, kar se vse skup na 450 gld. škode cenil. K sreči ni nobene človeka na telesu poškodovala.

Ljubljanskega mestnega zbora nemčurska stranka se je začela kujati; zadnje soboto ni bilo nobenega nemčurja v mestni zbor i zato je bil zbor nesplečen. Za prvi čas je to res nevšečno, ker opravila zadržuje ter je škodljivo v nujnih zadevah; ali s tem se nemčurstvo še poprej potrebi, ker vlada ne more mirno gledati, da bi mestni zbor bil mrtev. Ona bo tedaj prisiljena, od kujalcev zahtevati, da se odpovedo, ali pa razpustiti mestni zbor in volitve v novi razpisati.

Grško slovnico za slovenske šole je začel spisavati g. profesor J. Šuman na Dunaji ter dobil to svrho nekoliko olajšanja v svoji službi.

Zgodovina Tolminka. Profesor Šuklje je predzadnji soboto v ljubljanskem literarnem in zabavnem klubu jako hvallil to izvrstno knjigo g. prof. S. Rutarja. Imenoval jo je izborna knjigo, katero naj bi si omislil vsak, kdor se briga za domačo zgodovino in domačo književnost.

Fran Miklošič, profesor staroslovenskega jezika na dunajskem vseučilišču, najučenejši slovanski filolog, katerega slava je svetovna, obhajal je 20. t. m. svoj sedemdesetletni rojstni dan. Mi mu čestitamo in kličemo: Na mnoga leta!

Gjuro Daničič je zadnji četrtek ponoči umrl. Bil je rajni najizvrstni jezikoslovec na južnem Slovanskem. Njegova smrt je velika zguba ne le Hrvatov in Srbov, kateri so ga enako čislali, temuč vsem Slovanom, ker je njegova jezikoslovna učenost vplivala na vse slovanske jezike. Na njegovem grobu žaluje slovanska modrica.

Vabilo k veselici narodne čitalnice v Cirknici pri Jurkovih vnedeljo, dne 26. novembra 1882. Program: 1. Deklamacija. 2. »Slava Slovencev«. zbor. 3. »Studenček«. mesan četverosp. 4. »Kam?« samosp. 5. »Devici«. četverosp. 6. »Gorenjska«. zbor. 7. »Stara namestu mlade«. vesela igra. 8. Tom-bola i za njo »Ples«. Začetek ob 7^{1/2} uri večer. Za vstop plača neud 30 kr. Čisti dohodek namenjen je za napravo društvene zastave. Obilo domačo i stransko udeležbo pričakuje udano: Odbor.

V Borovljah na Koroškem se je vprico trgovinskega ministra slovesno odprla nova puškarnica.

V kočiji z Dunaja v Trst. Nek bogat Rus se vozi po Evropi, a zarad neke nesreče, ki se je pripetila njegovej rodbini na železnici, neče se voziti po železnici, ampak vedno v kočiji. Nedavno se je pripeljal z Dunaja v Trst. Fijaker, ki ga je pripeljal, potreboval je za prit sem in nazaj 17 dni, in sicer z Dunaja v Trst 8 dni, en dan se je mudil v Trstu, in s Trsta na Dunaj tudi 8 dni. Za vožnjo mu je Rus plačal 180 gld. ter ga na poti tudi vzdrževal.

Prve štiri luke na svetu. Naj več prometa na svetu ima luka v Liverpoolu, lansko leto se je tu blaga naložilo in izločilo 2.647.372 ton, v Londonu 2.330.688 ton, v Glasgowu 1.432.364 ton in v Novem Jorku 1.153.676 ton.

Senožecanom v spomin 22. sept. 1866,

11. julija 1874 in 12. julija 1882.

Kaj doživel smo na sveti!
V dobi od šestnajstih let,
Da slavci skupaj zbrani
Smo smrdokavro ptujki,
Čeravno vran jo brani
Iz šume vun pognali,
In na prvo mesto
Slavca svojga djali.

Slavca glasi mili
Kukovec budili,
Da one, smrdokavra z vrabel,
Slavca po veliki sili,
Iz vrh košate lipe,
Pod lipo so zagnali;
Kukovec pa mesto slavca
V košato lipo djali.

Žejni vrabel že nevoljni
Ker lipi vejam veja gine,
In malo časa mine
Ko kukovec napadli:
A ta se smrdokavre prime
Da flamingota jej najme,
Kter brzo na pomoč priskoči
In žejnim vrabcem kljune moči.

Ker slavci z veselega gaja,
Smrdokavro odpodili,
Ko slavčki i pogum dobili
Dab' se reš'li svojga zmaja;
A kukovice in žejni vrabci
So zopet se združili,
Ter v novi smrdokavro
Za prvaka si zvolili.

Slavci stari se začudi:
Kaj domači kos je tudi
Smrdokavri venec vil? —
A stara gos na dvoru javi:
Vsaj to drugač ni moglo bit',
Da morali kos je ptujki venec vit',
In kar vrabel zagrešili
Bodo Slavčki pokorili!

Senožški slavci.

Tihotapstvo. Mi smo v predzadnjem listu povedali, kako bi se najlažje prišlo v okom škodljivemu tihotapstvu, in hočemo danes le še omeniti, da morejo gospodinstva ozirati se razun na druge dobre tržaške trgovce tudi na firmo R. Malt v Trstu, via del Tintore, N. 7, katera zasluži, da se jo priporoča. Omenjena firma posluhuje že mnogo let veliko notranjih privatnih hiš, posebno furoržev, menažnih oskrbnih, gojišč itd. na Českem, v Galiciji in Bukovini in je dobila od mnogih strani jako lepa priznanjevalna pisma.

Dražbe.

V Gorici hiša Katarine Svazina, cenjeno 14.344 gld., 21. dec., 22. jan. — V Pazinu hiša Antona Bason v Lovričih, cenjena 165 gld., 18. jan., 19. febr., 15. marc. prih. leta. — V Pazinu hiša in zemljišča Josipa Čerljenko iz Gračiča, cenjena 1.447 gld., 9. jan., 7. febr., 8. marc. prih. leta. — V Pazinu posestvo Nikolaja in Janeža Bačič iz Plana, cenjeno 1.570 gld., 10. jan., 1883. — V Gorici posestvo Josipa Mozetič v Biljah, cenjeno, 1.273 gld., 18. dec., 18. jan. — V Pazinu zemljišče Janeža Miandrušič iz Lindara, cenjeno 190 gld., 2. dec., 15. jan., 16. febr. — V Kanalu posestvo Stefana Snideršič iz Kostanjavce, cenjeno 2.210 gld., 23. dec., 27. jan. — V Komnu posestvo Franca Ukmar iz Koprive, cenjeno 494 gld., 18. dec., 19. jan. — V Sežani posestvo Josipa Prelec iz Barke, 13. dec., (zadnjikrat). — V Sežani posestvo Lukeža Prelec iz Barke 7. dec., (zadnjikrat). — V Sežani posestvo Antona in Marije Bandel v Paredu 14. dec., (zadnjikrat). — V Tolminu hiša in zemljišče Jerneja Drekona iz Kneže, cenjeno 1.550 gld., 30. nov., 9. jan., 1. febr. — V Pazinu zemljišča Janeža Kersanovič iz Trbiža, cenjena 161 gld., 16. dec., 17. jan., 20. febr. — V Trstu 2 posestvi Janeža Azzopardo v Škorčli, cenjeni 2.550 in 10.524 gld., 9. dec., 20. jan., 24. febr. — V Pazinu posestvo Mateja in Josipa Božič iz Lindara, cenjeno 266 gld., 1. dec., 10. jan., 15. febr. — V Pazinu zemljišča Janeža Prenc — Sampire iz Koridika cenjena 253 gld., 20. dec., 20. jan., 19. febr. — V Pazinu zemljišča Josipa in Simona Prenc — Matas, cenjena 209 gld., 22. dec., 22. jan., 22. febr. — V Pazinu posestvo Marka Stefanutti v Zminju, cenjeno 5.793 gld., 22. nov. (zadnjikrat). — V Sežani posestvo Josipa Fabjan iz Koludrovice 5. dec. (zadnjikrat). — V Sežani posestvo Andreja in Ursule Klun iz Schwarzenegg, 15. dec. (zadnjikrat). — V Sežani posestvo Janeža Gulič iz Dobravej, 20. dec. (zadnjikrat). — V Tolminu posestvo Janeža Reje iz Kneže, 22. nov., 22. dec., 26. jan. — V Gorici posestvo Josipa Mozetič v Biljah, 18. nov., 18. dec.

